OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lakivaliokunnalle

Vastine (1/10)
20.4.2026

Viite **HE 24/2026 vp**

HE YDINENERGIALAIKSI JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

1. Yleistä

Tässä vastineessa otetaan kantaa lakivaliokunnalle asiassa HE 24/2026 vp annetuissa lausunnoissa esitettyihin muokkaustarpeisiin:

a) professori Olli Mäenpään lausunto 9.4.2026;
b) professori Sakari Melanderin lausunto 9.4.2026;
c) oikeusministeriön (OM) lausunto 8.4.2026;
d) Säteilyturvakeskuksen (STUK) lausunto 8.4.2026.

2. Turvavalvontarikkomus (1. lakiehdotus 403 §)

2.1 Toissijaisuuslausekkeen täydentäminen

OM:n lausunnossa esitetyn mukaisesti ehdotetun ydinenergialain 403 §:n 1 ja 2 momentissa olevaan toissijaisuuslausekkeeseen on lisättävä sana ”teosta” (”..jollei *teosta* muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta”).

2.2 Blankorangaistussääntelystä johtuvat muutostarpeet

OM:n lausunnon perusteella ehdotetun ydinenergialain 403 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan rangaistavuus olisi tarpeen rajata koskemaan niiden säännösten noudattamatta jättämistä, joihin sisältyy selkeä turvahenkilöä koskeva kielto tai velvoite, tai aineelliset säännökset, joihin rangaistussäännöksessä viitataan, olisi muotoiltava selkeän kiellon tai velvoitteen sisältäviksi.

OM:n lausunnon perusteella ehdotetaan, että ehdotetun ydinenergialain 159 §:n 1 momentti ja 163 §:n 3 momentti muokattaisiin selkeän velvoitteen sisältäväksi sekä ehdotettua 403 §:n 1 momenttia muokattaisiin siten, että siinä viitattujen lainkohtien osalta selkeästi olisi kyse velvollisuuden rikkomisesta. Lisäksi momentin 1 kohdassa poistettaisiin viittaus ehdotettuun 165 §:n 2 momenttiin, koska viitatussa säännöksessä on kyse periaatesäännöksen tyyppisestä säännöksestä, jonka vastaisen menettelyn kriminalisointi ei vaikuta mahdolliselta ottaen täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimus.

2.3 Virkavastuusäännösten huomioon ottaminen

OM:n lausunnossa esitetyn mukaisesti ehdotetun ydinenergialain 403 §:n 1 momentin 4 kohdan rangaistussäännös vaikuttaisi olevan päällekkäinen virkarikossääntelyn kanssa. Ehdotetun ydinenergialain 160 §:n 2 momentin mukaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sovelletaan turvahenkilöön. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää henkilöiden toimivan virkavastuulla, ja pitänyt tärkeänä, että virkavastuusta määrätään laissa (mm. PeVL 1/2008 vp ja 22/2020 vp).

Rikoslain 40 luvussa säädetään virkarikoksista. Rikoslain 40 luvun 7 §:ssä säädetään virka-aseman väärinkäyttämisestä ja 8 §:ssä törkeästä virka-aseman väärinkäyttämisestä sekä 9 §:ssä virkavelvollisuuden rikkomisesta ja 10 §:ssä tuottamuksellisesta virkavelvollisuuksien rikkomisesta. Rikoslain virkarikossääntely ja ehdotetun ydinenergialain 160 §:n 2 momentti huomioon ottaen arvioidaan ehdotetun 403 §:n 1 momentin 4 kohdan olevan keskeisiltä osin tarpeeton.

Lisäksi OM:n lausunnossa todetaan, että ehdotetun ydinenergialain 165 §:n 4 momentissa, johon 403 §:n 1 momentin 4 kohdassa viitattaisiin, ei säädetä kiellosta tai velvoitteesta, jonka rikkominen voitaisiin säätää rangaistavaksi, vaan tiettyjen, poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain (841/2006) eräitä momentissa säännösten soveltamisesta 165 §:n 4 momentissa tarkoitettuun menettelyyn. Jatkotarkastelussa OM on todennut, että ehdotetussa 165 §:n 4 momentin 1, 2, 6 ja 8–11 kohdassa viitatut säännökset eivät vaikuta riittävällä tavalla täyttävän rikosoikeudelliseen laillisuusperiaatteeseen sisältyvää täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta koskevaa vaatimusta.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetun ydinenergialain 403 §:n 1 momentin 4 kohta ehdotetaan poistettavaksi.

2.4 Syyksiluettavuuden tunnusmerkkiä koskeva puute

OM:n lausunnon perusteella ehdotetun ydinenergialain 403 §:n 2 momenttia on tarpeen täydentää syyksiluettavuutta koskevalla tunnusmerkillä. Mainittua lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi tämän mukaisesti.

3. Seuraamusmaksu (1. lakiehdotuksen 404 ja 405 §)

3.1 Soveltamisen rajaaminen oikeushenkilöön

OM kiinnittää lausunnossaan ehdotetun ydinenergialain 405 §:n osalta huomiota siihen, että seuraamusmaksun ala- ja yläraja on säännösperusteisesti määritelty pelkästään oikeushenkilön osalta, vaikka lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin 56 kohdan mukaan toiminnanharjoittajalla tarkoitettaisiin laissa luonnollista henkilöä, yhteisöä ja säätiötä, joka harjoittaa ydinenergian käyttöä, ja 404 §:n mukaan seuraamusmaksu voitaisiin määrätä toiminnanharjoittajalle.

Prof. Mäenpää katsoo lausunnossaan (s. 3), että olisi poikkeuksellista ja seuraamusvastuun soveltamisalan kannalta erikoista, jos luonnollisen henkilön lakisääteisiin velvoitteisiin kohdistuvat rikkomukset toiminnanharjoittajana jäisivät hallinnollisen seuraamusvastuun ulkopuolelle. Sääntelyä olisi tältä osin välttämätöntä täsmentää ottaen huomioon myös oikeasuhtaisuuden vaatimus. Luonnolliselle henkilölle määrättävän seuraamusmaksun suuruuden arviointiin liittyen prof. Mäenpää on lausunnossa (s. 3–4) myös todennut, että voisi kuitenkin oikeusturvan kannalta olla perusteita säätää määräämistoimivalta monijäseniselle toimielimelle, vaikka on myös pitänyt ehdotuksen mukaista toimivaltasääntelyä mahdollisena.

Esitysluonnoksen lausuntokierron jälkeen seuraamusmaksua koskevassa sääntelyssä päädyttiin rajaamaan luonnolliset henkilöt sen soveltamisalan ulkopuolelle, koska saadun palautteen perusteella ja arvion mukaan tällainen vaikuttaisi heikentävästi niihin arvoihin, asenteisiin ja toimintatapoihin, jotka tukevat ydinlaitoksen turvallisuutta ja sen parantamista (turvallisuuskulttuuri). Tämän mukaisesti ehdotetun ydinenergialain 404 ja 405 §:ssä säädettäisiin ainoastaan oikeushenkilöä koskevasta seuraamusmaksusta. Ehdotettu 404 § on kuitenkin tältä osin jäänyt jossain määrin epäselväksi, jos tarkastelu rajautuu mainittuun pykälään. Pykälässä tarkoitettu hallinnollisella seuraamusmaksulla sanktioitava teko on nimenomaisen säännöksen perusteella tai tosiallisesti mahdollista vain oikeushenkilön harjoittaessa toimintaa. Ehdotetun 404 §:n 1 momentin 1–4 kohta liittyvät ydinmateriaalivalvontaan ja 5–23 kohta ydinlaitoksiin. Ydinmateriaalivalvontaan liittyvät momentin kohdat edellyttävät käytännössä toimintalupaa tai toimintailmoitusta, ja ehdotetun 27 §:n 2 momentin mukaan toimintaa tällöin saa harjoittaa ainoastaan elinkeinotoimintalain (565/2023)

2 §:n 1 momentissa ja 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu yhteisö tai säätiö. Lisäksi 1 ja 3 kohdassa mainitusta vahinko-olettamasta ja 2 kohdassa viitatusta lupavaatimuksesta seuraa käytännössä, että toiminta edellyttäisi toimintalupaa, toimintailmoitusta tai ydinlaitoslupaa tai muuta vastaavaa yhteisö- tai säätiömuodossa harjoitettavan toiminnan edellyttämää lupaa. Ydinlaitoksen rakentaminen, käyttö ja käytöstäpoisto edellyttävät ydinlaitoslupaa, ja ehdotetun 315 §:n mukaan tällaista lupaa saa hakea elinkeinotoimintalain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu yhteisö tai säätiö. Ydinlaitosta koskevan luvanhaltijan oikeudesta ydinmateriaaleihin liittyvään toimintaan ilman toimintalupaa tai toimintailmoitusta säädettäisiin ehdotetussa 43 §:ssä. Ehdotetussa 404 §:n 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksusta kuljetuksen hyväksymispäätöksen haltijalle ja kuljetuksen lähettäjälle. Kyse on 1 kohdassa ehdotetussa 45 §:n 1 momentissa tai 148 §:n 4 momentissa tarkoitettujen ydinaineita tai ydinjätteiden kuljetuksesta ja 2 kohdassa muiden hieman vähemmän vaarallisten ydinaineiden tai ydinjätteiden kuljettamisesta. Kuljetuksiin liittyvät vastuut ja velvollisuudet ottaen huomioon muun muassa ehdotettu ydinenergialaki, vaarallisten aineiden kuljetuksista annettu laki (541/2023) ja ydinvastuulaki (484/1972) ovat sellaisia, että toimintaa ei käytännössä ole mahdollista harjoittaa muutoin kuin oikeushenkilönä.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan sääntelykokonaisuuden johdonmukaisuuden parantamiseksi, että ehdotetun 404 §:n 1 momentin 4 kohtaa täydennettäisiin vahinko-olettamalla. Tällöin olisi selvää, että toimintaa olisi tältäkin osin ehdotetun ydinenergialain sääntely huomioon ottaen käytännössä mahdollista harjoittaa vain yhteisö- tai säätiömuodossa.

OM on täydentävästi arvioinut, että seuraamusmaksun määräämisen rajaamiseen oikeushenkilöön ehdotetussa 404 §:ssä käytetty ratkaisu, joka on toteutettu lisäyksellä viittauksilla tiettyihin lupiin, joiden hakijana pitää olla käytännössä oikeushenkilö, vaikuttaisi olevan asianmukainen. Edelleen OM:n arvion mukaan johdonmukaisuuden vuoksi ehdotetussa 405 §:ssä olisi perusteltua muuttaa termi oikeushenkilö termiksi toiminnanharjoittaja.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetun ydinenergialain 405 §:n 2 momentissa ehdotetaan oikeushenkilön korvaamista toiminnanharjoittajalla.

3.2 Tahallisuus tai tuottamuksellisuus vai objektiivinen vastuu

Prof. Melanderin lausunnon mukaan (13. kohta) ehdotetun ydinenergialain 404 §:ää olisi syytä täydentää sanktioidun menettelyn tahallisuutta tai tuottamuksellisuutta koskevalla edellytyksellä. Prof. Mäenpää on lausunnossa (s. 2) päätynyt siihen, että ehdotettua sääntelyä voitaneen lausunnossa esitetyt näkökohdat huomioon ottaen pitää asianmukaisena, vaikka

seuraamusvastuu ei edellytä tuottamusta tai tahallisuutta. OM:n lausunnossa asiaa ei ole käsitelty erikseen eikä myöskään hallituksen esitysluonnoksesta annetussa OM:n lausunnossa. Asiaa käsiteltiin lisäksi varsin perusteellisesti lakivaliokunnan kuulemisessa 8.4.2026.

Asiassa esitettyjen näkökohtien perusteella voitaneen pitää mahdollisena, että ehdotusta täydennettäisiin sanktioidun menettelyn tahallisuutta tai tuottamuksellisuutta koskevalla edellytyksellä tai että se pidettäisiin ennallaan. Lisäksi asiassa esitettyjen näkökohtien perusteella käytännössä ei olisi juurikaan merkitystä sillä, kumpi sääntelyvaihtoehto valitaan.

OM:ssä on vielä erikseen arvioitu tuottamuksellisuutta ja tahallisuutta koskevaa kysymystä. Arvioinnissa on päädytty huomioon ottaen asiayhteys ja luonnehdittujen tekojen vakavuus sekä seuraamusmaksun rajautuminen oikeushenkilöihin siihen, että vaikuttaisi perustellulta olla lisäämättä tuottamuksellisuutta tai tahallisuutta koskevaa edellytystä säännöksiin.

Edellä esitetyn perusteella tahallisuutta tai tuottamusta ei ole lisätty 404 §:n soveltamisen edellytykseksi.

3.3 Blankorangaistussääntelystä johtuvat muutostarpeet

Professori Melanderin lausunnon mukaan (10. kohta) ehdotetun 134 §:n 2 momentin sääntelyä saattaisi olla syytä täsmentää siten, että sanktioinnin kohteena olevasta ilmoittamisesta sekä sille asetetusta määräajasta säädettäisiin selkeämmin.

Jatkovalmistelussa on arvioitu, että ehdotetun 404 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohta muodostavat vaikeasti hahmotettavan kokonaisuuden, jonka suhde ehdotetun 134 §:n 2 momenttiin on jossain määrin epäselvä. Lausunnon perusteella ehdotetaan ehdotetun 404 §:n 1 momentin 9 ja 10 kohdan yhdistämistä ja muokkaamista siten, että hallinnollinen seuraamusmaksu voitaisiin ensinnäkin määrätä, jos poiketaan toistuvasti tai suunnitellusti ydinlaitoksen turvallisuusteknisistä käyttöehdoista ilman 134 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti (viittaa käytännössä 2 momentin ensimmäiseen virkkeeseen) taikka jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus tekemättä tai sen tekemisessä tarpeettomasti viivytellään (viittaa käytännössä 2 momentin jälkimmäiseen poikkeuksellista tilannetta koskevaan virkkeeseen). Ehdotettu 134 §:n 2 momentti säilytettäisiin esityksen mukaisena. Muutoksesta seuraisi myös, että ehdotetun 404 §:n 1 momentin 11–23 kohta olisi muutettava 10–22 kohdaksi.

3.4 Viranomaisharkinnan oltava sidottua harkintaa

Prof. Melanderin lausunnon (15. kohta) mukaan ehdotetun ydinenergialain 405 §:n 3 momentin ensimmäisestä virkkeestä olisi käytävä ilmi, että kyse on sidotusta harkinnasta. Mainittua lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi tämän mukaisesti.

4. Rikoslakiin ehdotetut muutokset

4.1 Blankorangaistuskriteereistä johtuvat muutokset

OM:n lausunnossa kiinnitetään huomiota ehdotetun rikoslain 34 luvun 4 §:n 1 momentin 4 kohdan d alakohtaan ja 44 luvun 10 §:n 5 kohtaan, joissa viitattaisiin ehdotetun ydinenergialain 58 §:n 1 momenttiin. Lausunnon mukaisesti ehdotetaan ehdotetun 58 §:n 1 momentin muokkaamista siten, että se sisältäisi selvän velvoitteen.

Prof. Melanderin lausunnossa (27. kohta) kiinnitetään huomiota siihen, että erityistä perustetta ei tarkemmin määritellä ehdotetun ydinenergialain 361 §:n 2 momentissa tai ehdotetun rikoslain 44 luvun 10 §:n 9 kohdassa ja todetaan, että rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta johtuvista syistä ehdotetun 361 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityistä perustetta voisi olla syytä säännösperustaisesti täsmentää. Lausunnon perusteella ehdotetun 361 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että siitä selkeästi ilmenevät ne perusteet, joiden mukaan valvontalaitteisiin kajoaminen tai toimintaan puuttuminen olisi hyväksyttävää. Ehdotetun muutoksen mukaan laitteisiin kajoaminen tai niiden toimintaan puuttuminen olisi hyväksyttävää momentissa tarkennetuilla erityisillä perusteilla ja lisäksi STUKille etukäteen tehdystä ilmoituksesta. Jälkimmäinen saattaa esimerkiksi liittyä huolto- ja kunnossapitotoimenpiteisiin. Ehdotettuun muutokseen liittyen ehdotetun 361 §:n 4 momentin määräystenantovaltuutta ehdotetaan täydennettäväksi ilmoitusmenettelyn osalta sekä rikoslain 44 luvun 10 §:n 9 kohdan täydentämistä vastaamaan 361 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta.

4.2 Ydinenergian käyttörikosta koskevan ehdotuksen vaikeaselkoisuus

Prof. Melander kiinnittää lausunnossaan huomiota ehdotetun rikoslain 44 luvun 10 §:n vaikeaselkoisuuteen (24.–26. kohta), mutta toteaa, että toisaalta tätä ei voine välttää, jos sääntelyssä halutaan noudattaa blankorangaistussääntelylle asetettuja vaatimuksia, kuten ehdotetussa säännöksessä on asianmukaisesti pyritty tekemään.

Rikoslakiin ehdotetun 44 luvun 10 §:n mahdollista selkeyttämistä on vielä arvioitu. Tältä osin ei kuitenkaan ehdoteta muutosta, koska mainitun pykälän kohdat on ryhmitelty siten, että niiden voi katsoa muodostavan johdonmukaisuuden kokonaisuuden ottaen huomioon se, millaisia tekotapoja eri kohtiin sisältyy.

5. Oikeusturva

Lausuntojen mukaan esityksen mukaiseen oikeusturvasääntelyyn ei ollut huomautettavaa.

STUKin lausunnossa on pohdintaa liittyen ydinlaitoskonseptista sekä ydinlaitoksen sijaintipaikasta ja siitä johtuvista suunnitteluperusteista annettavien STUKin lausuntojen oikeusturvanäkökohtiin. Asian valmistelussa arvioitiin myös vaihtoehtoa, jossa STUK olisi lausuntojen sijasta tehnyt asiassa hallintopäätöksen. Koska kyse on STUKin ydinlaitoshankkeen valmisteluun liittyen antamasta arviosta ja kannanotosta, mutta ei hallintopäätöksellä ratkaistavasta asiasta, päädyttiin esityksen mukaisesti siihen, että kyse olisi mainituissa asioissa STUKin lausunnosta. Lausuntoa koskeva asia on mahdollista saada tarvittaessa uudelleen käsiteltäväksi, minkä lisäksi esim. kantelu viranomaisen toiminnasta voi johtaa huomautukseen tai ohjeistukseen viranomaiselle.

6. Muutosehdotukset

6.1 Muutosehdotukset ehdotettuun ydinenergialakiin

58 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen kuljetuksissa

(1 mom.)
Kuljetuksen osalta luvanhaltijan ***on noudatettava*** ~~luvanhaltijaan sovelletaan~~, mitä säteilylain 15 luvussa säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuuksista rajoittaa väestön altistusta.

159 §

Turvahenkilön asu

(1 mom.)
Turvahenkilö***n on 157 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn nojalla tehtäviään suorittaessaan käytettävä asua, jonka*** ~~tulee asunsa~~ perusteella ***hänet voidaan*** tunnistaa turvahenkilöksi. ~~Asun ja siinä käytettävien merkkien on selvästi erotuttava~~ ***Turvahenkilö ei näitä tehtäviään suorittaessaan saa käyttää asua, joka ei selvästi erotu tai jossa käytettävät merkit eivät selvästi erotu*** poliisin, Rajavartiolaitoksen, Puolustusvoimien, Tullin, Rikosseuraamuslaitoksen ja pelastustoimen käytössä olevista virkapuvuista ja sotilaspuvuista sekä niissä käytettävistä virallisista merkeistä ja teksteistä.

163 §

Turvahenkilön voimankäyttövälineet

(3 mom.)

Turvahenkilön on noudatettava voimankäyttövälineiden kantamisessa ~~Voimankäyttövälineiden kantamiseen sovelletaan~~, mitä turvapalvelulain 20 §:ssä säädetään vartijan voimankäyttövälineiden kantamistavasta. Kantamistavasta voidaan mainitussa pykälässä säädetyn lisäksi poiketa, jos se on perusteltua työturvallisuuden tai säteilyturvallisuuden vuoksi. Turvahenkilö saa kuitenkin kantaa ampuma-asetta vain, jos tehtävän suorittaminen olosuhteiden johdosta sitä edellyttää.

361 §

Viranomaisen asentamat laitteet

(2 mom.)

Edellä 1 momentin mukaisesti valvontaa varten asennettuihin laitteisiin ei saa kajota tai niiden toimintaan puuttua ilman ***ydinlaitoksen turvallisuuden tai vahinkojen rajoittamisen kannalta välttämätöntä*** erityistä perustetta ***tai ilman Säteilyturvakeskukselle etukäteen tehtyä ilmoitusta***. ***Erityisestä perusteesta on tehtävä ilmoitus Säteilyturvakeskukselle viipymättä tapahtuman jälkeen.*** Ydinmateriaalivalvonnan järjestämiseksi asennettuihin Euroopan komission tai Kansainvälisen atomienergiajärjestön laitteisiin kajoamiseen ja niiden toimintaan puuttumiseen sovelletaan, mitä niistä erikseen säädetään.

(4 mom.)

Säteilyturvakeskus voi antaa tarkempia teknisluonteisia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista erityisistä perusteista ***ja ilmoitusmenettelystä***.

403 §

Turvavalvontarikkomus

Turvahenkilö, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ~~jättää noudattamatta~~

1) ***käyttää muita kuin 163 §:n 1 tai 2 momentin mukaan sallittuja voimankäyttövälineitä, rikkoo 163 §:n 3 momentissa säädettyä voimankäyttövälineiden kantamista koskevaa velvollisuutta taikka käyttää voimakeinoja tai voimankäyttövälineitä muussa kuin 165 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa tai ampuma-asetta muussa kuin 165 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tilanteessa,*** ~~163 §:n turvahenkilön voimankäyttövälineitä koskevia säännöksiä tai 165 §:n 1–3 momentin voimakeinojen ja voimankäyttövälineiden käyttöä koskevia säännöksiä,~~

2) ***toteuttaa turvallisuustarkastuksen muutoin kuin 162 §:n 1 momentissa säädetyn mukaisesti tai muualla kuin ydinlaitoksella tai sitä koskevalla liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella tai 162 §:n 6 momentissa tarkoitetussa tilassa tai turvallisuustarkastuksessa ottaa pois aineen tai esineen muutoin kuin 162 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti*** ~~162 §:ssä säädettyjä turvallisuustarkastusta ja päihdetestausta koskevia velvoitteita~~, ***tai***

3) ***rikkoo 159 §:n 1 momentissa säädettyä*** turvahenkilön asua ***tai sen käyttämistä koskevaa velvollisuutta tai kieltoa tai niitä*** koskevia 159 §:n ***2 momentin*** ~~säännöksiä tai sen~~ nojalla annettuja määräyksiä~~, kun turvahenkilön käyttäminen perustuu 157 §:ään~~, ~~tai~~

~~4) ***rikkoo*** kiinniotetun henkilön kohtelusta 165 §:n 4 momentissa säädettyjä velvoitteita,~~

on tuomittava, jollei ***teosta*** muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *turvavalvontarikkomuksesta* sakkoon.

Turvavalvontarikkomuksesta tuomitaan myös se, joka ***tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta*** oikeudettomasti käyttää turvahenkilön asua siten, että häntä voidaan pitää turvahenkilönä, jollei ***teosta*** muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

404 §

Seuraamusmaksu

(Johtolause sekä 1 mom. 4 ja 9–23 kohta)

Seuraamusmaksu voidaan määrätä toiminnanharjoittajalle, jonka toiminnassa:

--

4) olennaisesti tai toistuvasti laiminlyödään 35 §:ssä, 36 §:n 1 momentissa tai 39 §:ssä säädetty ydinmateriaalivalvontaan liittyvien ilmoitusten tekeminen tai tietojen toimittaminen ***siten, että siitä on vähäistä haittaa Suomea sitovissa ydinalan kansainvälisissä sopimuksissa edellytetylle ydinenergian käytön valvonnalle***;

---

9) poiketaan toistuvast***i*** tai suunnitellusti ydinlaitoksen turvallisuusteknisistä käyttöehdoista ilman 134 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti ***taikka jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus tekemättä tai sen tekemisessä tarpeettomasti viivytellään***;

~~10) toistuvasti jätetään 134 §:ssä säädetty ilmoitus turvallisuusteknisistä käyttöehdoista poikkeamisesta tekemättä tai sen tekemisessä toistuvasti ja perusteettomasti viivytellään;~~

10) olennaisesti laiminlyödään 139 §:n 2 momentissa säädetty ydinlaitoksen rakenteiden ja laitteiden kunnon seuraaminen;

11) jatketaan sellaisen laitteen käyttämistä ydinlaitoksessa, joka ei täytä tarkastustavoitetta, ilman 143 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

12) olennaisesti laiminlyödään 157 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen turvahenkilöiden käyttö;

13) käytetään turvahenkilöitä muuten kuin 157 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyllä tavalla;

14) jätetään 180 §:n 2 momentissa säädetty ilmoitus valmiustilanteeseen siirtymisestä tekemättä Säteilyturvakeskukselle tai ilmoituksen tekemisessä viivytellään perusteettomasti;

15) olennaisesti laiminlyödään varastoituja ja loppusijoitettuja ydinjätteitä koskeva 203 §:ssä säädetty kirjanpito;

16) olennaisesti laiminlyödään ydinaineen talteenottolaitoksen 289 §:ssä säädetty kirjanpito, joka koskee luonnon radioaktiivisia aineita sisältäviä jätteitä ja niiden loppukäsittelyä;

17) aloitetaan tuoreen ydinpolttoaineen käsittely tai varastointi ydinvoimalaitoksessa ilman 329 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

18) ladataan ydinpolttoaine ensimmäistä kertaa reaktoriin ilman 330 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

19) käynnistetään ydinvoimalaitoksen reaktori ensimmäisen kerran ilman 331 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti;

20) siirrytään ydinvoimalaitoksen tai sen laajan muutoksen käyttöönotossa käyttöönoton seuraavaan vaiheeseen ilman 332 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti tilanteessa, jossa hyväksymistä edellytetään;

21) aloitetaan ydinteknisen laitoksen, ydinpolttoaineen tuotantolaitoksen tai loppusijoituslaitoksen käyttö ilman 333 §:ssä säädettyä hyväksymistä tai hyväksymisen vastaisesti taikka käynnistetään mainittu laitos ilman 136 §:n 3 momentissa tarkoitettua tarkastusta;

22) perusteettomasti viivytellään säteilyturvallisuuspoikkeamasta 392 §:n nojalla tehtävän ilmoituksen tekemisessä.

405 §

Seuraamusmaksun määrä ja täytäntöönpano

(2 mom.)

Toiminnanharjoittajalle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Seuraamusmaksun määrä perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kestoaika sekä tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä saavutettu hyöty ja sillä aiheutettu vahinko, jos ne ovat määritettävissä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös toiminnanharjoittajan yhteistyö Säteilyturvakeskuksen kanssa asian selvittämiseksi ja toimenpiteet rikkomisen toistumisen estämiseksi, muut ja aiemmat ydinenergian käyttöä koskeviin säännöksiin kohdistuneet rikkomukset ja laiminlyönnit sekä menettelyn muut mahdolliset vaikutukset.

(3 mom.)

Seuraamusmaksu on kohtuullistettava tai jätettävä ~~Seuraamusmaksua voidaan kohtuullistaa tai jättää se~~ kokonaan määräämättä, jos laiminlyönti on vähäinen, ydinenergian käytön turvallisuuden tai ydinmateriaalivalvonnan velvoitteiden kannalta kokonaisuutena vähämerkityksinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai jos seuraamusmaksun määrääminen olosuhteet huomioon ottaen on muutoin kohtuutonta. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos teosta on kulunut yli viisi vuotta. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut jatkuvaa, määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt. Seuraamusmaksua ei saa myöskään määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa tai jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Sille, jolle on määrätty seuraamusmaksu, ei saa samasta teosta tuomita tuomioistuimessa rangaistusta.

6.2 Muutosehdotus rikoslain 44 lukuun

10 §

Ydinenergian käyttörikos

(9 kohta)
Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta
--
9) ***ilman*** ~~muulla kuin~~ ydinenergialain 361 §:n 2 momentissa ~~tarkoitetulla erityisellä perusteella~~ ***tarkoitettua erityistä perustetta tai etukäteen tehtyä ilmoitusta*** estää tai haittaa ydinenergian käytön valvontaa varten asennetun laitteen toimintaa,
---

Anja Liukko
hallitusneuvos
Työ- ja elinkeinoministeriö

Leena Mäkipää
lainsäädäntöneuvos
Oikeusministeriö